

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

36. Acenos Lusitani expugna[n]t pauci innumeros.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

bant, solito enim conciones adhortatione concludere ad pascendam clas-
sis victoriam, & citum ipsius reditum, inuicem succinebant, ergo illos,
fufcitet mortuos vt reddi nobis victores petamus. Vtinam vel viui re-
deant. Verum serui sui fidelitatem, & merita, oculis ab improbitate,
populi auerfis, diuina bonitas respexit.

36

Acenos Lusitani
expugnat pauci innu-
meros.

36 Dies erat Decembris tertius, & classis, Ceda oram legens ad com-
meatum, & aquationem, cadente iam sole, eò accesserat vbi fluuius Pe-
dir in mare præcipitat, milliaribus Malaca ferè quadringentis. Sub pri-
mas tenebras, scapham animaduertunt surdo remigio illac præteruchi,
piscatores erant homines simplices, interrogati & quibus circum, aut pa-
gis aut oppidis haberi cibaria; vel aqua saltem posset: suis ipsi, deinde
communibus censitis miseris, respondent esse mediterranea oppida ad-
lencas duodecim, sed recens ab Acena classe, improuiso vastata, regem-
que vix fuga Patanem euasisse; Acenis in prædam & eadem omnia cedere.
His Lusitanorum alacritas, lætum præna in cælum tollere, explica-
ri signa, tormenta displodi. Deza classi Præfectus cum cæteris festo cul-
tu ornari, vulgo nautarum, & militum diuidi quicquid commeatus resi-
duum erat, triumphus denique prius agi, quàm esset digestus pugnae or-
do. Hinc Liburnicæ tres valentibus instructæ remigibus, egregiis du-
cibus, & paruo fortium delectu, aduerso flumine exploratum mittuntur;
dum se aliæ ad prælium accingunt. Aceni vicissim bombardarum no-
strarum sono vaniori forte quàm prudenti, de noui alicuius accessu exer-
citus moniti, myoparones quatuor prono alueo expediunt; qui sexta fere ab
suis leuca incidunt in Lusitanicas liburnas: nox erat media, Lunæ com-
modum lumen, idem mutuo vtrinque occurrere, mutuo agnoscre, mu-
tuo inuadi; suum quæque Liburna myoparonem inuncat, & occupat.
reuolat quartus, ad suos nuncius; Lusitani cædis reliquias sex captos
abducunt suisque exultis catospis, in myoparonibus ad socios redeunt,
torti seuum in modum capti, obstinatissimo silentio & locum, & vites,
& hostium numerum occultant; duos quæstionis acerbitas peremit; vin-
cti duo in mare projecti; superstites duos aliena calamitas fecit minus fe-
roces; seorsim rogati, magno consensu indicarunt Acenos leucas ab-
esse duodecim; nautarum & militum ad decem millia habere; vniuer-
sam illam regionem fugato Rege, occisis bis mille indigenis, subactis in
mancia toridem, latè obtinere, prædam in Acenum opulentam portasse,
moliri arcem quæ naues ex Bengala Malacam consuerant, ne cui liceret
impune petransire, fixumque iis esse Christianos quicumque in manus
venissent trucidare. Non fuit Duci ad milites alia opus concione aduer-
sus Barbaros, ne tamen deesset vilitate mori, super crâncefino lorica-
tus sago, manu hastam tenens illos affatus est, inculcans potissimum
promissa, & merita S. Patris, cuius auspiciis prælium inirent, & cuius
præcibus deberent de victoria certo confidere, tum ne hostilium nauium nu-
mero circumfessus, vndique aditum præberet aggressuris, ripæ cornu in
flumen longius porrecto, terga exercitus munivit. Locum prælio metatus,

Acenos.

Acenos vnâ & videt & audit tympanorum, tubarum, & vlulatum confusa barbarie strepentes. Præibant illorum aciem tres Sæcenorum tres, quarta iis maiori vehebatur Rex Pediris classis Imperator: sequebantur nouem senarum nauium per seriem ordines. Primi certamen adiere Aceni. Suspensio rēno Lusitanus, ruentes excepturus in gradu constitit. Verum illos fefellit vel ignaros fluminis natura, vel præcipitanti arrogantes; machinarum enim extra iactum explosione præmatura decumanos ictus amiserunt. Statim post conflictu propiore, telorum, & glandium tam densa tempestas vt exitu maximè cruento desitura vtrique videretur pugna. Sed hic è nauis Ioannis Suaris, tam propitio vulnere æneam machinam in Prætoriam hostium, diuini oculi libratit fauor, vt capaci plaga totius lateris hiantem flumen sorbuerit. Citato aduolant tres huius custodes trienis, ad extrahendum imperatorem suum, & centum comites prius quàm essent aquis præfocati, transversum flumen ruptis ordinibus occupant, eadēque opera sequentes perturbant, remis enim, & velis, & torrente alueo abreptæ in priores incurrunt, illiduntur à tergo à subsequētib; premunturque ab aliis aliā confusione haud prius explicata, quàm nostri totius ignarij instramenti dispendio quadruplici, naues eorum nouem depressissent, quassassent quàm plurimas, multos ex Barbaris peremissent. Tam manifesta Dei ope audentior Lusitanus, hosti obuius prælium integranti, naues quatuor procul figit quæ perpetuis in illum machinis fulminabant: alias, quæ medium cominus eminus, vt res esset, stlopis, hastis, missilibus igniū infestabant. Atque hic itē regente manu Deo collineauit in victricem plangam nescio quis cuius hætenus ignoratur nomen, quæ victoriam Lusitanis asseruit. Classis imperatorem Pediris regem, aquis agrè exemptum, desperatio in pugna furentem animabat, sed glande ictus catapultaria sic animo concidit, vt duobus nauigijs fugeret, ac laudem mortis magnanima, vitamque patiter, paucās intra horas amitteret. Ita classis exanimata & trunca se quidem dedere abvuit; verum armis remisque proiectis spe falsa enatandi miles iuxta & Nautæ præcipitarunt in aquas fugam, quæ fractos, enerves, & magnam partem saucios hauserunt, nec de tot millibus Acenorum, Maurorum, Ianissariorum quicquam superfuit præter paucos illos qui fugæ comites Duci extiterant. Cætorum numerus è nostris omnino sex & viginti, ex quibus solum quatuor Lusitani, ex nautica cæteri, & remigum turba se; longè plures vulneribus faucij; Præda planè immensa; naues quinque supra quadraginta; tormenta bellica modi omnis trecenta; in quibus gratissimum accidit, sexaginta duo Lusitaniæ insignibus impressa cernere, variis, quondam bellis deperditæ, tunc simul ad dominum reuocata, canteriatæ catapultæ ostingentæ præter acinaces, & arcus, telaque diuersi generis, & de interfectorum spoliis opimum ac locupletem quæstum.

Neque tamen hic finis Acenorum, & Lusitanicæ gloriæ. Patane Rex Parlis, quò se ex Fuga receperat, accepta Barbarorū clade à quibus fuerat regno pulsus, quingentos, milites collegit, rabie maiori quàm belli peri-

27

Rex Parlis
vltro regnum
suum Lusitanorum
clien-
telæ subdit.